

İŞİD TERÖR ÖRGÜTÜ'NÜN TÜRKİYE'DEKİ DİJİTAL PROPAGANDASI: KONSTANTİNYE DERGİSİ*

Özkan DEDE **

Yunus Emre TANSÜ ***

Geliş/Received: 02.03.2020

Kabul/Accepted: 23.03.2020

Öz

Günümüzde kavramsal olarak tanım sorunu yaşayan terörizmin varlığını devam ettirebilmesi adına yaşadığımız yüzyıla özgü birtakım yöntemler geliştirdiği dikkat çekmektedir. Özellikle bilgi teknolojileri çağında yaşadığımız düşünüldüğü zaman terör örgütlerinin gelişen teknolojiyle birlikte etkinlik alanlarını sanal ortamlara taşıdıklarını görmekteyiz. İşte bu bağlamda İŞİD'in dijital dünyayı Türkiye merkezli propagandasını oluşturması bakımından nasıl kullandığına dikkat etmek gerekmektedir. Çünkü terör örgütlerine insan kaynağı akışını sağlayan temel argüman propagandadır. Günlük hayatımızın bir parçası haline gelen online dünya bir süre sonra terör örgütlerinin de bir faaliyet sahası haline dönüşmüştür. Bu bağlamda örgütün Türkiye propagandasını internet ortamında yayınladığı ve içeriğini modern kültür kodlarına göre dizayn ettiği yedi sayılı dijital Konstantiniye Dergisi oluşturmaktadır. Örgütün dergi içeriğinde referans aldığı temel İslami kavramlardan olan cihat, hicret, şehitlik gibi kavramlar incelendiğinde karşımızda selefi ideolojinin yansımalarıyla sistematize olmuş bir terör örgütünün yer aldığını söylemek yanlış olmaz. İŞİD sorununun doğru analiz edilerek problem odaklı çözüm kapsamında modern etkin terörle mücadele yöntemlerinin belirlenmesi daha güvenli bir Türkiye için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Terör, Terörizm, Propaganda, İŞİD, Konstantiniye

ISIS TERRORIST ORGANIZATION DIGITAL PROPAGANDA IN TURKEY: THE JOURNAL OF KONSTANTİNYE

Abstract

It is significant terrorism, which has a conceptual definition problem, has determined various methods which are specific to the century we live in order to sustain its existence. Considering that we live in the Information Technologies era, we see that Islamic-based radical terrorist organizations move their action areas to virtual environments. Therefore, it is necessary to notice how ISIS uses digital world in terms of creating its Turkey-centered propaganda. Because the main argument that provides human resource flow to the terrorist organizations is propaganda. The online world, which has become a part of our daily lives, has also become a field of activity for terrorist organizations. In this context, organization's Turkey propaganda consist of internet-published seven issue Constantinople Magazine which is designed based on modern culture codes. When the concepts such as jihad, migration, martyrdom, which are among the basic Islamic concepts that the organization refers to, are examined, it is not wrong to say that there is a terrorist organization systematized by the reflections of its predecessor ideology. Besides, we can say that this propaganda method has a remarkable importance on the process of foreign terrorists' radicalization. ISIS proper analysis of the

* Bu makale, Doç. Dr. Yunus Emre Tansü danışmanlığında hazırlanan, İŞİD Terör Örgütü'nün Türkiye'ye Yönelik Propaganda Faaliyetleri ve Yabancı Teröristler adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğr. Gör. Kilis Yedi Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Öğretim Elemanı, ozkan.dede@hotmail.com ORCID: 0000-0001-7003-8694

*** Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Öğretim Üyesi, ytansu@gmail.com, ORCID:0000-0002-6183-5302

problem by determining the scope of problem-oriented solutions of modern effective methods to combat terrorism is important for a more secure Turkey.

Keywords: Terror, Terrorism, Propaganda, ISIS, Konstantiniyye

1.GİRİŞ

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin ikinci basamağını(evrimagaci.org, 2020) güvenlik ihtiyacının oluşturduğunu göz önünde bulundurduğumuz zaman, günümüzde bu ihtiyaç daha çok bölgesel ve küresel terör örgütlerine karşı hissedilmektedir. Uluslararası otoritelerce ve birbirinden farklı hukuk literatürlerinde üzerinde ortak bir tanıma varılamayan terör ve terörizm kavramlarının çağımızdaki teknolojik gelişmelerle beraber şekil ve yöntem değiştirdiği görülmektedir. Klasik terör taktiklerinde örgütler eylem üzerinden toplumda korku kültürü oluşturarak sonuç elde etmeye çalışmaktadırlar (Hazır, 2001:62). Bu anlamda terörist saldırıların sembolik hedefleri seçmelerinin amacının fiziksel olmaktan çok psikolojik boyutuyla ele alınması daha önemli hale gelmektedir. Şiddetin sistemli bir şekilde çeşitli taktik vasıtalarla uygulanması terörün amacına ulaşmadaki başlıca siyasal stratejisi olarak değerlendirilebilir (Kegley ve Blanton, 2012:274). Öte yandan küreselleşmeyle beraber eylemsel anlamda yerelden küresele terfi eden bu terör örgütleri gelişen internet teknolojisini kullanmaya başlayarak örgüt mesajlarını dijital dünyayı kullanarak kitlelere ulaştırmaktadır. Zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldıran sanal dünya artık fikirlerin çok daha rahat, zahmetsiz ve maliyetsiz bir şekilde yayılmasına aracılık etmesi dolayısıyla terör örgütleri için bir propaganda faaliyet sahası haline dönüşmüştür.

Herkes gibi çağın gereklerine ayak uyduran İslami referanslı radikal terör örgütü İŞİD 'de farklı ülkelerden yeni militanları bünyesine katmak adına internet ve sosyal medyayı stratejik olarak kullanmaktadır. Çalışmamızda ele aldığımız özellikle Türkiye merkezli örgüt propagandasının temelinde İŞİD'in dijital olarak yayımladığı yedi sayılı Konstantiniyye dergisi bulunmaktadır. İŞİD Türkiye'de başta Twitter, Youtube, Instagram gibi sosyal medya araçlarını aktif bir şekilde kullanarak militan sayısını artırmaya çalışsa da söylem bakımından Konstantiniyye dergisinin daha etkili olduğunu ifade edebiliriz. Derginin bu derece etkinliğini artıran unsurların arasında ise ilk bakışta Türkçe olarak yayınlanmış olması daha sonra ise Türkiye'ye dair kültür kodlarının görselleştirilerek işlenmesi gibi profesyonel teknikler yer almaktadır.

Çalışmanın ilk kısmını oluşturan Terör ve Terörizm kavramlarının incelenmesi konunun net bir şekilde anlaşılması adına ilk basamak görevi görmektedir. İkinci kısımda propaganda kavramının tanımına açıklık getirildikten sonra terör-propaganda ilişkisine değinilmiş ve son olarak çalışmanın ana omurgası olan İŞİD'in Türkiye'ye dair propaganda faaliyetleri incelenmeye çalışılmıştır. Sonuç kısmında ise elde edilen veriler bir değerlendirilmeye tabi tutularak İŞİD propagandasına yönelik bir Terörle Mücadele yöntemi belirlenmeye çalışılmıştır.

2.TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI

Ortaya çıkışından günümüze kadar meydana gelen olaylar karşısında bir tanım sorunsalı yaşayan terör ve terörizm kavramları üzerinde literatürde henüz bir fikir birliği sağlanmış değildir. Esasen tanımlamalardaki ortak anahtar kavramlardan ziyade her fikir her ülke her kültür kendince bir terör ve terörizm tanımı yapmaktadır. Bu farklılık terör ve terörizmin kültürlere ve coğrafyalara göre farklı yapılarla ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır.

Latince "*terrere*" sözcüğünden gelen terör; "*korkudan sarsıntı geçirme, korkudan dehşete düşmeye sebep olma*" anlamlarını taşır. Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre Türkçedeki karşılığı da "*korkutma, yıldırma, tedhiş*" olarak kabul edilebilir (TBB Raporu, 2006:4). Bu ise Arapça "*dehşet*" sözcüğünden ileri gelmektedir (Ündücü, 2011:2). Terör, temelde düzeni değiştirmek amacıyla ortaya koyulan ve toplumda yılgınlık yaratan cebir veya zor kullanma eylemidir (Bilgesam Raporu, 2015:8). Terörizm ise; şiddete maruz bırakılan veya sindirilen sivil kitle üzerinden hedeflenen daha büyük

toplulukları; yıpratıp, korkutarak, yasadışı politik hedeflerine ulaşmak için bir grubun veya devletin, bilinçli ve sistematik bir biçimde şiddete başvurması veya şiddet üzerinden tehditte bulunmasıdır (Ergil, 1992:140).

Kavramsal olarak benzer kökten gelen terör ve terörizm içerik olarak farklılıklar arz etmektedir. Birbiri içine geçmiş iki çember olarak düşünüldüğünde geniş çaplı şiddet karakteriyle terör dışarda kalan halkaya, terörizm ise mevcut sistemi değiştirme ve siyasi hedefler gütmeye amacıyla daha dar kapsamlı düşünüldüğünde içerdeki halkaya benzetilebilir.

Zoru ve şiddeti kendine yöntem olarak benimseyen terörizm sadece kargaşa ve kaos ortamı oluşturma amacı güden bir hareket değildir. Zor kullanma metodu ile yeni bir düzen kurma peşindedir. Bu anlamda terörizme “*politik tedhişçilik*” de denilebilir (Demirel, 2007:22).

Aslında bu iki kavramı birbirinden ayırt etmek sorunun çözümünün ilk basamağını oluşturmaktadır. Demir’in (2009:46) de ifade ettiği gibi terör, eylemsellik üzerinden hayat bulan bir davranış biçimi, bir tutum, tercihe bağlı bir yol ya da yöntemdir. Terör, düşüncenin eylemlerle hayat bulduğu bir formasyondur; Terörizm ise otorite karşılığı gruplar tarafından toplumu sindirmek ve yıldırma amacıyla taktiksel anlamda kullanılan bir kavramdır.

Ülkemizde ise 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun (TMK) 1. Maddesinde Terör;

“Cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaaflandırmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” (3713 Sayılı Kanun,md.1) şeklinde tanımlanmıştır.

Terörizmin yaşadığımız çağın ve coğrafyanın en önemli sorunu olduğunu düşünürsek çok net olmasa bile bir tanımının yapılması ihtiyacının ortaya çıktığını görürüz. Bütün bu yapılan tanımları kapsayacak şekilde terörizmi; örgütlü bir grubun bir takım siyasal talepleri baskı, şiddet ve tehdit unsurlarından birini veya birden fazlasını yöntem olarak kullanmak kaydıyla ideolojik ve felsefi bir alt yapıya dayanarak karşılamak, mevcut otoriteyi sarsmak, yıkmak ya da değiştirmek için sistemli olarak bireyi ve toplumu yıldırma ve korkutma hareketidir şeklinde tanımlayabiliriz.

2.1. Terörizm’in Amaçları

Terör örgütlerinin amaçları varlık gösterdikleri coğrafyaya ve bağlı buldukları ideolojiye göre farklılık gösterse de terörizm ’in amacı; kitlelerin dikkatinin bir ideolojiye ya da fikre çekilmesi ve bunu yaparken şiddet unsurunun kullanılarak toplumda panik ortamının oluşturulması ve sonuçta bozulan ya da yıpranan sisteme alternatif getirecek şekilde kendi otoritesini oluşturması olarak ifade edilebilir.

Geniş bir perspektiften bakıldığında terör örgütlerinin amacı, terörist eylem ve faaliyetlerle var olan rejimi ortadan kaldırarak yerine kendi ideolojik yaklaşımları doğrultusunda başka bir otorite tesis etmektir (Alkan, 2013:22).

Terörizm ortaya çıkardığı korku ve gerilimli atmosferi toplumsal iletişim araçlarının da marifetiyle toplumda yaygınlaştırmayı amaç edinmesinin yanı sıra topluma verdiği taraf olma mesajlarıyla destekçilerini artırma niyeti beslemektedir. Yani her terörizm hareketi desteklenmediği durumlarda toplumu hedef kitesine dâhil etmektedir. Bu mesajlarla terörizm toplumların masumiyetini ortadan kaldırmayı ve kitleler arasında bir taraf olma duygusu yerleştirmeyi tabiri caizse toplumu kutuplaştırmayı amaçlamaktadır. Parçalanmışlık hissi yaşayan toplumda çatışmalar kaçınılmaz olacağı için düzensizlik ortamının terörizmin amacına hizmet edeceği açıktır. (Akmaral, 2004:26).

Yaşadığımız yüzyılda ülkelerin dış politikada bir enstürman olarak terörizmi kullandığını da düşünerek olursak terörizmin amacının farklı bir boyut aldığını görürüz. Bu tarz durumlarda çoğu zaman terörizm taşeron rolü üstlenerek hedef ülkede kaos ve kargaşa çıkmasını sağlamak ve varlığını genişletmeyi amaçlamaktadır (Alkan, 2013:23).

Son olarak devletlerin terörizmle mücadele konusundaki yanlış politikaları ve uygulamaları terörizmin amaçlarına hizmet edebileceği unutulmamalıdır.

2.2. Terörizmin Nedenleri

Terörizmin nedenleri üzerinde kapsamlı bir çalışma yapmak araştırmacıları kavramın meşrulaştırılmasına yol açacağı endişesi ile hep tedirgin etmiştir. Fakat yeryüzünde ortaya çıkan her terör hareketi mutlak surette eylemlerini meşru zemine oturacak bir nedene bağlanmıştır. Konuyu sosyal bilimler açısından ele alacak olduğumuzda terörizmin ortaya çıkış nedenlerini tek bir sebeple açıklamaya çalışmak doğru olmaz. Şayet terörizmle etkili ve verimli bir mücadele yapılmak isteniyorsa onu ortaya çıkaran nedenlerin tespit edilip ortadan kaldırılması gerekmektedir. Tabidir ki her terör hareketinin bulunduğu ülkeye ve sosyolojik yapıya göre farklı nedenlerden dolayı ortaya çıktığını da göz önünde bulundurmak gerekir.

Terörün ve Terörizmin nedenlerini ortaya koymaya çalışan pek çok araştırmacı, ortaya çıkış nedeni olarak çeşitli tespitler yapmıştır. Genellikle toplumdaki ekonomik refah seviyesinin düşük olması, marjinal ideolojilerin toplumu manipüle ederek istismar etmesi, gücü elinde bulduran grubun çekinik gruplar üzerinde baskı kurması ve bireysel olarak suça bulaşmış şahısların teröre kanalize olmasına değinirler (Tacar, 1999:49).

Alkan'a (2013:38) göre terörizm iç ve dış nedenler olarak iki kısma ayrılmaktadır. Dış neden olarak terör, devletlerin dış siyasette rakip olarak gördükleri devletlere karşı kullandıkları bir siyasal araç olarak ortaya çıkarken (Yel, 2006), iç nedenler bakımından ise; ekonomik, siyasi, sosyokültürel, eğitim sisteminden kaynaklanan nedenler olarak tanımlanabilir. Lawrence Hamilton (Tacar, 1999:51)'un sefaleti terörizmin çıkış noktası olarak ortaya koyduğu kuramına göre; baskı ve şiddet unsurları her zaman ekonomik darboğazdan ortaya çıkmaktadır. Terör hareketleri ortaya çıkmaya başlayınca iktidar üzerindeki baskı hissi artar. Esasen terörün amaçlarından biri olan toplumun devletle olan bağını zedeleme anlayışı, bu baskı sonucu etkisini hissettirir. Yani domino etkisi gibi reaksiyoner bir tavırla rejimin üzerindeki baskı arttıkça halk terörü desteklemeye başlar. Sonuç olarak halkı yanına çekmeyi başaran terör iktidarı yıkabilir. Bu Brezilya'da etkinlik gösteren terörist Marighela'nın teorisiidir.

Bir başka çalışmada ise (Yel, 2006); terörizmin düşük ekonomik seviye ile olan zayıf ilişkisinin temel teşkil etmeyeceği hatta bunun yanıltıcı olabileceği öne sürülmüştür. Terör örgütü üyelerine bakıldığında genel olarak eğitilmiş kişiler oldukları fakir kesimin ise daha çok terörü arka planda destekledikleri görülmektedir. Hızla değişen dünyamızda terörün gelişen teknoloji karşısında uyum sorunu yaşayan insanları hedef seçtiği dolayısıyla terörün ortaya çıkışında fakirlik ve ezilmişliğin payının düşük olduğu da söylenebilir. Esasen fakirlikle terörizm arasındaki ilişkiyi güçlendiren durum devrimci ideolojiden beslenen terör örgütleri tarafından sürekli istismar edilerek terörizmin fakirlerin savunuculuğunu üstlenmesi olarak da gösterilebilir.

Sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde toplumun teröre kayması ve terörü bir kurtarıcı olarak görmesinin nedenleri arasında siyasi istikrarsızlık, düşük ekonomik gelişmişlik, değişen zamana ayak uyduramama gibi etkenler sayılabilir. Bunun sonucunda ise toplumdaki bütünlük duygusunun zedelendiği ve şiddet unsurunun toplumda ön plana çıktığı görülmektedir (Demirel, 2007:23).

Bir başka sebep olarak ise devletin ekonomik olarak zayıflaması gösterilebilir. Ekonomisi zayıflayan ülkede istikrar bozulur, otorite boşluğu oluşur ve sonunda ortaya çıkan boşluk terör örgütleri tarafından toplumun istismarı yoluyla doldurulmaya çalışılır. Buraya kadar terörün nedenlerini bir kaç boyutta incelemeye çalıştık. Esasen terörün ortaya çıkış nedenlerini coğrafyaya, kültüre ve ekonomik gelişmişliğe göre çoğaltmak mümkündür. Biz çalışmamızın bu kısmında temel bazı noktalara değinerek konuya açıklık getirmeye çalıştık.

3. PROPAGANDA KAVRAMI

Propagandanın genel geçer bir tanımının yapılması hayli güçtür. Bunun esas nedeni birbirinden oldukça farklı ve çok sayıdaki kavram ve faktörü propagandaya has bir dil ile ifade etme zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Genel bir ifadeyle propaganda, kelime olarak Latince yeni fidanlar elde etmek üzere toprağı ekme anlamına gelen “*propagare*” kökünden gelmektedir (Çelik, 2004:37). Yine Latince köken olarak yapılacak şeyler anlamında da kullanılmaktadır (Özgül, 2016:11). Türk Dil Kurumunun tanımına göre propaganda; bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca anlamına gelmektedir (www.tdk.gov.tr Erişim Tarihi:09.11.2018).

Diğer bir tarife göre propaganda; “*belli amaçların gerçekleştirilmesini sağlamak için, çeşitli yollar ile bilgiler aktarmaktır. Bazen devletlerin veya kişilerin, belli bir ülkede egemenlik elde etmek veya orayı karışıklığa sürüklemek, maneviyatlarını kırmak istemesi şeklinde de olabilir*”. Yine başka bir çalışmada propaganda “*bir fikir veya doktrinin yayılması için harcanan her türlü çaba*” olarak tanımlanmaktadır (Karaaslan, 2014:318).

Propaganda bir fikrin belli bir sistem dâhilinde yaygınlaştırılması ve duyurulması anlamına geldiği gibi amaç olarak bir ideolojinin aşılmasını kendine ilke edinmiştir. Sosyal psikologların tanımına bakacak olduğumuzda ise fikir ve kanaatleri etkilemek için tüm iletişim araçlarını kapsadığını görürüz (Ekizer, 2014:44). Bir fikri yaymaktaki amaç, bir ideolojik söylemin kasıtlı olarak toplumsal zihne ekilmesidir. Zihnin yeniden yapılandırılması, her zaman yeni bir fikri benimsetmek anlamına gelmemektedir.

Buradan hareketle telkinin propagandanın en temel ve güçlü silahlarından biri olduğunu söylemek yanlış olmaz. Lakin telkin davranışları değiştirilmek istenen bireyin ya da kitlenin kültür, inanış ve adetlerine aykırı olursa olumsuz bir etki yaratarak propagandanın amacına ulaşmasını engelleyebilir.

Propaganda, bireyin bir yönde eğilimini ve tercihini belirlediği bir zihinsel inşa süreci olduğu gibi var olan bir şeyinde baştan yapılandırılması anlamında da ortaya çıkabilmektedir. Mevcut statünün ya da bilginin istenen oranda değiştirilmesidir. Bu anlamda propagandif eylem; her türlü taktik ve stratejiyi kullanabilir. Propaganda fiillerinde ahlaki değere dair bir şeyler aramak yanlıştır (Çetin, 2014:241). Son olarak Armağan (2012:420) propagandanın etki derecesini kaynak, iletişim, hedef ve ortam öğelerinin belirlediğinden bahsetmektedir. Bununla birlikte hedef kitlenin bilgi, zekâ, eğitim, kendine güven ve tutumundaki katılık derecesi de propaganda üzerinde etkilidir.

3.1.Amacı ve Çeşitleri Bakımından Propaganda

Propagandanın amaç olarak, bireylerin ortak noktalarını kesiştirme faaliyeti ile kitleleri karar mekanizmalarına müdahale ederek kendi tercihleri dışında yönlendirmeyi benimsemiştir (Ekizer, 2014:45). Özdağ’a göre (2014:26); propagandanın temel hedefi, bireyi toplumun bir parçası olarak topluluk içinde değerlendirmektir. Çünkü toplum içindeki insan sürekli başka bireylerle etkileşim halinde olduğundan, yalnız bir insana nazaran daha kolay ikna edilebilir. Farklı bir anlatıyla propaganda hedef durumundaki insan ya da topluluğun kendi tercihlerinden ayrı olarak çok daha farklı bir algıya kanalize edilmesi amacı da taşımaktadır.

Propagandanın amacı her ne kadar bir düşünceyi ya da ideolojiyi yaymak veya benimsetmek için yapılan görsel, işitsel ve yazılı çalışmaları kapsasa da asıl olan hedef kitlenin düşüncelerinin ele geçirilerek istenilen doğrultuda davranmalarını sağlamaktır.

Konu farklı bir bakış açısıyla ele alındığında amaç olarak propaganda, bilinçli ve tasarlanmış bir aksiyon oluşturma niyetinde değildir. Propaganda sonucu ortaya çıkan eylemlerin niteliğinin tepkisel olması önemlidir. Süreç içerisinde bu fiillerin tepkisel bir kalıp davranışa dönüştüğü görülebilir.

Bunun sonucunda da bireyin bağımsız düşünme ve karar alma organizmasında bir bozulma süreci ortaya çıkacak ve metabolizma bir eylemsizlik hali yaşayacaktır. Farklı bir boyuttan bireyin harekete geçme isteğinin kontrol altına alınmasında dışardan gelen müdahalenin etkisi söz konusudur. Ancak birey, propaganda sonucu istenen şekilde yönlendirildiğinin farkına varınca ortaya koyacağı tepki propagandanın amacı dışında bir etki meydana getirebilir. Bundan dolayı birey için tamamıyla kendi özgür iradesi sonucu karar alıyormuş imajı oluşturmak bu bakımdan önemlidir. Propaganda' da amaç bireyi doğru bir biçimde düşünmeye yönlendirmekten ziyade onun propagandacının çıkarları doğrultusunda hareket etmesini sağlamaktır. Bireyden beklenen istedik şekilde davranış ortaya koymasıdır (Gürgen, 1990:144).

Propaganda çeşitleri hedef kitlenin yapısına göre değişiklik gösterebilmektedir. Orallı' ya göre (2014:243); propaganda beyaz, gri ve kara propaganda olarak üç farklı türde uygulama alanı bulabilmektedir. Beyaz propaganda da esas olan mesajın çıktığı kaynağın bilinir olmasıdır. Doğruluğu teyit edilmiş bilginin önemi burada yüksektir. Yalan bilgi güven sarsıcı olduğu için burada kullanılmaz. Aktarılan bilgilerin doğru olduğu çıktıkça inandırıcılığı artmaktadır.

Bilginin doğruluğunun ve güvenilir olmasının toplum üzerindeki tesiri büyüktür. Halk inanmadığı haberlere itibar etmez, güvenmediği yayınları okumaz, insanları dinlemez. Bu nedenle; beyaz propagandanın kaynağı kesindir, açıktır ve belgelere dayalı bilgilerden oluşur (Karataş, 2008:53).

Gri propaganda da ise durum biraz daha farklılık arz eder. En kestirme tabirle bulanık propagandadır. Kaynak belli olmayıp doğruluğu kanıtlanamazdır. Yalan bilgi olduğunu ispatlayacak delillerin varlığı da net değildir. Bu propaganda türünün omurgasını rivayetler oluşturmaktadır. Tarafsız bir kaynaktan gelir gibi görünse de esas olarak karşı unsurdan gelmektedir ve amacı düşmanda ikilem ve tutukluk yaratmaktır. Bu propaganda türünde haberin ilgi uyandırıcı ve akılda karmaşa yaratıcı özelliği bulunmaktadır. Gri propagandada amaç kusurlu ve eksik bir bilgiyi olgun ve yeterli olarak göstermektir. Ya da tam tersi net bir bilgiyi şüpheli göstererek bulanıklaştırmak kıymetini zedelemektir. Çelişki kavramı bu yöntemde ustalıkla kullanılabilir. Çelişki olmasa dahi varmış imajı oluşturulabilir.

Mesajın dost kaynaktan geliyormuş imajıyla düşman unsurları hedef aldığı ama kaynağının tam olarak bilinmediği propaganda yöntemine ise kara propaganda denir. Kara propaganda dostane yapısıyla hedef kitlenin algılarına müdahale edebilir. Bu durum kaynağın sorgulanabilirliğini de ortadan kaldırır. Toplumda rehabet etkisi oluşturduktan sonra farkına varıldığında sonuçları bakımından geri dönülmez olabilir. Özdağ'a göre (2014:40); bu propaganda türünde kaynak kimliğini gizlemektedir. Gerçek kaynağın tespiti halinde propagandanın etki gücü düşer.

Kara propagandada çarpıtmadan yalan habere iftiradan hileye pek çok ahlak ve kural dışı yöntem başvurulabilir. Kara propagandanın asıl hedefi, temel değerleri sarsmak hatta ortadan kaldırmaktır (Çelik, 2004:50). Kara propaganda, beyaz propagandanın tam tersi bir şekilde etki göstermektedir.

4.TERÖR-PROPAGANDA İLİŞKİSİ

İnsan unsuru terör örgütleri için bir kaynak oluşturmasının yanı sıra yaşamsal fonksiyonlarını devam ettirebilmeleri bakımından da son derece önemlidir. Bu sebepten propaganda terör örgütünün en işlevsel fonksiyonudur. Propaganda faaliyetlerinde yetersiz olan bir terör örgütü toplumsal zeminde yayılamaz kendisine yandaş oluşturamaz. Destekçisi olmayan terör örgütleri ise hedeflerine ulaşmakta güçlük çeker (Ekizer, 2014:42). Terör örgütleri her kategoride ve işlevsel olarak örgütün amaçlarına hizmet edecek her sektörde, eğitim düzeyinde, ülke içinde ya da dışında yeni sempatanlara ihtiyaç duyarlar. Bu bakımdan terörist gruplar yandaş teminini farklı yöntemlerle karşılarlar. Her şeyden önemlisi devşirecekleri militanların örgütün ideolojisine ve fikri temellerine inandırılmış olması gerekmektedir. Çünkü davasına inançla bağlı bir sempatan bir militan olma yolunda potansiyel

tehlike oluşturabilir. İşte terör örgütleri bu inanmış insan ihtiyacını propaganda kavramı ile karşılamaktadırlar.

Yaşadığımız yüzyılda terör örgütleri kendilerine destekçi bulmak, düşünce yapılarını topluma yaymak ve terör eylemlerine meşruluk kazandırmak için propagandaya ihtiyaç duymaktadırlar. Terörizm-propaganda bağıntısı birbiri içine geçmiş ve adete beraber ortaya çıkmış gibi bütünleşik iki kavramdır (Esen, 2011:74). Terör örgütleri propaganda faaliyetlerini yürütürlerken halkı etkileri altına almaya çalışmalarının yanı sıra aynı halktan kendileri için terör eylemi gerçekleştirecek bireyler toplamayı hedeflerler. (Özdemir, 2009:16). Terör örgütleri propagandada öncelikle inandıkları davalarını kitlelere duyurmak ve insanların ilgisini çekmek daha sonra ise örgüte eleman temin etmek amacını taşımaktadırlar (Şimşek, 2004:62). Terör örgütleri örgüt içi stratejilerine uygun olarak gerçekleştirmiş oldukları eylemleri üstlendiklerinde propaganda döngüsünü tamamladıklarını varsaymaktadırlar, bazı durumlarda bunun tam tersi olarak eylemi üstlenmemektedirler fakat bu durumda yine hedef kitlede aynı derecede propaganda etkisi uyandırmaktadır.

Terör eylemleri üzerinden toplumu etki altına alma durumu ilk defa İtalyan anarşistler Enrico Malatesta ve Carlo Cofiero tarafından “*Eylemle Propaganda*” şeklinde tanımlanmıştır. Bir Fransız doktor olan Paul Brousse ise, propagandanın teorik bakımdan halk üzerinde sınırlı bir etkisinin olması yanı sıra eylemin kitlelerin bilincini harekete geçirmede daha etkili olduğunu savunmaktadır. Nitekim terörist katliamlar için eylemin propaganda gücü son derece önem arz etmektedir (Aktaş, 2012:66).

Devletin şiddeti bir araç olarak kullanmasına bir tepki olarak ortaya çıkan eylemli propaganda ortaya çıkışıyla birlikte 20. Yüzyıl öncesi Avrupa’da birçok karışıklığın doğmasına da neden olmuştur. Neredeyse 50 yıl sonra “*İsrail’in Özgürlüğü İçin Savaşanlar*” adı altında Filistin’de bir Yahudi devleti kurmak amacıyla ortaya çıkan “*Stern Çetesi*” adındaki terör örgütü 1946 yılında gerçekleştirdiği 91 kişinin ölümü ve 45 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan eylemi ile eylem üzerinden propaganda kavramını kullanarak terör hareketlerini başlatmış oldular. Teröristler özellikle psikolojik yöntemler kullanarak eylem üzerinden kitleleri yönlendirmeyi başarmaktadırlar (Çelik, 2017:39).

Terör ile propaganda arasında güçlü bir bağ vardır. Terör örgütleri yaptıkları eylemlerin sembolik olarak etkisini artırmak amacıyla propagandayı araç olarak kullanabilirler. Bunu da yaparken klasik ve çağdaş medya unsurlarını profesyonelce kullanmaktadırlar. Online dünya bu bakımdan son derece önemli bir aktivite sahası konumundayken, Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlar terör örgütlerinin gözde mekânları haline almıştır. Özellikle son yıllarda IŞİD’in sosyal medyayı aktif olarak kullandığına ve sık sık şiddet içeren görüntüler yayınladığına tanıklık etmekteyiz. Bilgi edinmek ya da internette araştırma yapmak için çevrimiçi olan hemen her bireyin karşısına çıkan bu şiddet görüntüleri örgütün propagandasını yaparken, vatandaşları korku ve endişeye itmekte bu da beraberinde şiddete karşı duyarsızlaşmayı getirmektedir.

Aslında örgütün bilinçli ve sistemli bir şekilde yapmış olduğu bu infaz adı altındaki şiddet eylemlerini yaymak istemesindeki temel amaç kitlesel korku taktiğiyle toplumda vahşet duygusu tesis etmektir (Teltik, 2019:72).

Toplumsal güvenliği ve selameti tehdit eden bütün unsurları terör ve terörün propagandası kavramlarıyla ilişkilendirmek mümkündür. Terör eylemlerini gerçekleştirenler sanki bir kahraman gibi mazlum, masum ve mağdur kimliğine bürünebilirler. Bunun somut örneğinin IŞİD’in Ortadoğu’daki mazlum halkların batı karşısında kurtarıcılığına soyunması senaryosu teşkil etmektedir. Oysaki terörün arka planındaki hedefler farklıdır. Bundan dolayı sorunları şiddete başvurarak çözme eğilimi eğitim, sağlık, ekonomi, inanç, düşünce gibi problemleri aşamamış sosyal tabakalarda daha çok görülmektedir.

Son olarak; terör eylemlerinin bilançosunun medya aracılığıyla kamuya verilmesinin örgütlerin amacına hizmet ettiğini söyleyebiliriz. Eylemlerin neden olduğu maddi ve yaşamsal kayıpların abartılı bir retorikle verilmesi, terörist unsurların kendi taraftarları arasındaki imajını artırırken örgüte katılımında yollarını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca terör örgütlerinin güçlülük imajı toplumda bir korku

paranoyası oluştururken, devletin güvenlik kuvvetlerini de zafiyete düşürerek saygınlığını yitirmesine neden olabileceği unutulmamalıdır.

5. İŞİD'İN TÜRKİYE'YE YÖNELİK SANAL PROPAGANDA ARACI KONSTANTİNYE DERGİSİNİN İNCELENMESİ

Terör örgütlerinin temel amacı yaptıkları eylemler neticesinde kitleleri korku kapanının içine çekmek ve bu sayede ideolojilerini mevcut otoriteye dayatmak suretiyle kabul ettirmektir. İŞİD gibi radikalizmden beslenen terör örgütleri ise ulus aşırı militan popülasyonunu yine küresel iletişim ve medya araçlarıyla artırmayı sağlamaya çalışmaktadır. Esasen Irak'ın ABD tarafından işgaliyle birlikte istikrarsızlaşan bölge devlet dışı silahlı grupların bir nevi laboratuvarı ve uygulama alanı olmuştur. Gerek Irak gerekse Suriye coğrafyasında meydana gelen bu istikrarsız ortam İŞİD ve El Nusra gibi terör örgütlerinin filizlenmesine ve gelişmesine zemin hazırlamıştır. İşte böyle bir atmosferde İŞİD toplumun içinde bulunduğu huzursuz ortamdan nemalanmayı başarmış, etkili bir propaganda stratejisi izleyerek dünyanın farklı ülkelerinden, farklı milletlerden militan toplamıştır.

Gelişen teknoloji sadece insanların gündelik hayatını değil terör örgütlerinin de faaliyetlerini kolaylaştırmıştır. Bu sayede terör örgütleri hayata geçirdikleri terör eylemlerini hem daha geniş topluluklara duyurmayı hem de bu sayede eleman ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Hedef kitlesi doğrudan kamuoyu olduğu için böylece terör örgütleri dijital dünyayı bir faaliyet alanı olarak görmüşlerdir (Kurt, 2019:152). Küreselleşmenin kaçınılmaz sonuçlarından biri olan dijital dünyanın insan hayatıyla bütünleşmesi beraberinde kontrolü zor bir alan ortaya çıkarmıştır. Böylesi denetimden uzak bir platformun çok sürmeden terör örgütlerinin de ilgi odağı haline gelmesi ve bir süre sonra da radikal grupların kendilerine eleman topladığı bir sosyalleşme ortamı haline alması kaçınılmaz olmuştur. Zira İŞİD gibi İslami referanslı radikal terör örgütlerinin fiziksel hâkimiyet sahası daralsa bile sanal ortamda bıraktığı etkiyle uzun süre daha adından bahsettireceğini söylemek yanlış olmaz.

Sansürleme ve yayın yasağının geleneksel medya araçlarında daha kolay bir şekilde uygulanabilir olması terör örgütlerini kendi medya araçlarını sınırlandırılması daha zor olan sanal ortamda oluşturmaya teşvik etmiştir (Kartal, 2018:64). Sanal dünyayı bir propaganda ortamı olarak kullanan İŞİD sözde İslam Devletinin medya grubu olan Al Hayat medya adı altında propaganda işlerini profesyonel bir şekilde yürütmeye çalışmaktadır. Her ne kadar sınırlandırılmaya çalışılsa da YouTube' daki acımasız infaz videoları, Twitter ve Instagram üzerinden gerçekleştirilen selevi sohbet grupları, cihat'ın, şehitliğin ve hicretin faziletlerini anlatan blog yazıları sanal ortamda kontrolsüzce erişime açık halde dolaşmaktadır. Aslına bakılırsa terör örgütlerinin propaganda kavramını iyi derecede kullanması tamamen, ilk adımda bireyleri radikalleştirmek devamında ise örgüte katılım kıvamına getirmek amacını taşımaktadır. İşte Konstantiniye dergisi de bu bağlamda düşünüldüğü zaman İŞİD'in Dabıq, Rumiya, En-Nebe gibi sanal ortamda propaganda yapmak için çıkarmış olduğu dijital dergilerden birisidir.

Konstantiniye dergisini diğerlerinden farklı kılan ise doğrudan Türkiye odaklı, Türkçe dilinde ve tamamen Türkçe konuşan-konuşulan coğrafyalara ve hatta Avrupa'da yaşayan Türk azınlığa endeksli olmasıdır. Bu dergideki makaleler tamamen örgütün propaganda stratejisi çerçevesinde oluşturulmuş ve bir amaca hizmet etme gayesi içerisindedir. Örgüt düşman sınıfında konumlandığı Türkiye Cumhuriyeti'nin kurumlarına bu dergi üzerinden saldırmakta, tabanına bu dergi üzerinden mesaj vermekte hatta motivasyon sağlamaktadır.

Şekilsel açıdan derginin tasarımına baktığımızda popüler kültürün izlerini görmek mümkündür. Dergiyi hedef kitlenin sıkılmadan okuyabilmesi için görsel materyalin kaliteli öğelerden oluştuğunu söylemek yanlış olmaz. Burada elde edilmeye çalışılan şey ise hedefin ilgisinin sürekli diri tutulması amacıdır. Konstantiniye dergisinin ismine dikkat edilecek olursa dergiye bu ismin verilmesinin iki sebebi olduğu söylenebilir. Birincisi İŞİD'e göre Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Müslüman bir ülke olarak görülmemesi ve 1517 yılında hilafetin Osmanlı Devleti'yle birlikte Türklere geçtiğinin kabul edilmemesi düşüncesi yani İstanbul'un hala müşriklerin elinde bulunduğu imajının verilmeye

çalışılması ile Türkiye Cumhuriyeti Devletini hedefleştirmek ikincisi ise; derginin yedi sayısının da kapak kısmında yer alan Hz. Muhammed(s.a.v.)' e ait olduğu bilinen konstantiniyye'nin fethine dair yer alan hadis-i şeriftir. Ubeydullah Bin Bişr El- Ğanevi'nin naklettiğine göre bu hadis;

“İstanbul (Konstantiniyye) muhakkak feth edilecektir. O’nu feth eden emir ne güzel emirdir. O’nu feth eden ordu ne güzel ordudur.” şeklindedir (Kulat, 2001:5).

İlk sayısı 2015'in ikinci yarısı itibariyle yayımlanan ve toplamda 7 sayısı bulunan Konstantiniyye dergisinin incelenmesinin önemi IŞİD'in öncelikli olarak Türkiye'yi yakın düşman kategorisinde sınıflandırmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim terörle mücadele kapsamında IŞİD propagandasının önlenmesi adına Konstantiniyye dergisinde geçen İslami çarpıtmaların aslını tespit etmek ve örgüte bir karşı söylem geliştirebilmek bu anlamda önem taşımaktadır.

Derginin ilk sayısı incelendiğinde kapak kısmında Konstantiniyye'nin Fethi başlığının yer aldığını görmekteyiz. Konstantiniyye tabirinin kullanılması örgüt tarafından tekdirici bir anlayışla Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Müslüman bir devlet olarak kabul edilmediği ve IŞİD'in üstü kapalı olarak Türkiye'yi hedef seçtiği değerlendirilebilir. Derginin sayı ve tarih kısmında ise hicri zaman kavramlarının kullanılması örgütün kendisini İslam Devleti olarak tanımlamasıyla yakından ilgili olduğu çıkarımı yapılabilir.

Derginin giriş kısmında örgütün dergiyi çıkarmasındaki amacının sözde İslam Devletini tanıtmak, Türk halkını bilgilendirmek ve selefi salihin akidesi kavramıyla selefi ideolojiyi yaymak olduğu görülmektedir. Derginin içeriğinde yer alan örgütün kullanmış olduğu “*Türkçe konuşan kardeşlerimiz*” tabiriyle amacının Türk halkına adını duyurmak ve terör eylemlerini benimsetmek olduğu söylenebilir. Örgütün bu tarz bir yöntem belirlemesindeki temel amacın ise tamamıyla eylemlerini meşrulaştırmaya çalıştığı söylenebilir (Türkoğlu, 2017:169).

Konstantiniyye'nin Fethi başlığıyla karşımıza çıkan ilk makalede, Hz. Muhammed(s.a.v.)'in hadisine atıf yapılarak İstanbul'un fethedileceği ifade edilmiştir. Örgüte göre İstanbul savaşılmadan tekdirlerle fethedilecektir.

“Müteakiben İstanbul fethedilecektir. Gaziler kılıçlarını zeytin ağaçlarına asmış, ganimetleri taksim ederken aniden içlerinde şeytan: Gerçekten memleketinizde bıraktığınız aileleriniz Deccal'ın eline geçti, diye bağıracaktı. Müslümanlar İstanbul'dan çıkacaklar. Fakat şeytanın bu sözü yalandır. Şam'a geldikleri vakit ise gerçekten Deccal çıkacaktır. Müslümanlar harbe hazırlanırlar ve saflarını düzeltirler. Namaz için kamet getirildiği vakit, Meryem'in oğlu İsa (Aleyhisselam) İnerak onlara imamlık yapacaktır. Allah'ın düşmanı Deccal, İsa Aleyhisselamı gördüğü vakit tuzun suda eridiği gibi eriyecektir. Onu bıraksa kendiliğinden helak olacak, lâkin Allah deccali onun eliyle öldürecek, kanını İsa Aleyhisselamın süngüsünde onlara gösterecektir. (Müslim fiten 9, hadis no: 2897)” (Konstantiniyye, Sayı-1:5).

Burada İstanbul'un fethinin IŞİD'in jeopolitik yayılmacı söylemine sürekli eşlik eden stratejik hedeflerden biri olarak yer aldığını söyleyebiliriz (Yeşiltaş vd, 2016:26).

İkinci sayıda yer alan “*Erdoğan'ın Kürt Devleti*” başlıklı makalede; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanı Recep Tayyip ERDOĞAN'ı demokratik seçimler sonucu kazanmış olduğu iktidarı şirk yönetimi olarak niteleyen örgüt, AKP, CHP ve HDP gibi siyasi partileri hedef tahtasına oturmaktadır. Son derece çarpık ifadelerde ERDOĞAN'ı PKK ve uzantılarına alan açmakla itham ederek açıktan açığa düşman ilan ettiği görülmektedir. Konuyu post-apokaliptik bir şekilde İsrail'in arz-ı mevduat politikasına dayandırmaya çalışan örgütün düşmanın olumsuz yönlerine vurgu yapma propaganda tekniğini başarılı bir şekilde uyguladığını görmekteyiz.

Dönemin hükümet politikası olarak değerlendirilen çözüm sürecine de atıf yapan örgüt söylemleriyle toplumsal fay hatlarını derinleştirici bir tutum izlemektedir.

“Laiklik şirkine batan Türkiye devleti yıllardır bunlara yaptığı bu zulümlerden sonra onlara iyilik yapıp dost olmaya çalışmaktadır. Gasp etmiş olduğu haklarını verip eski husumeti unutmamanın derdindedir. Ama şunu iyi bilmeli ki; sende bu evlat acısı onlarda da bu kuyruk acısı olduğı sürece siz

dost olamazsınız. Birbirinizden on binlercesini öldürdükten sonra dost olmanız mümkün değildir. Olmadığınızı ve olamayacağınızı da zaten zaman zaman dile getirdiğinizi de görmekteyiz.” (Konstantiniyye, Sayı-2:51).

Derginin üçüncü sayısına bakıldığında ise Türkiye aleyhine yazıldığı açıkça belirtilen “*Hıyanet Raporu*” adlı yazıyla karşılaşılacaktır. IŞİD yazının kaleme alınış sebebini Diyanet İşleri Başkanlığının örgüt aleyhinde hazırlanmış olduğu rapor olarak belirtmektedir. Yazının içeriğinde Türk İmamlara ve İmam Hatip Okullarına yapılan olumsuzlama dikkat çekmektedir. Yazıda Diyanet İşleri Başkanlığını ise İslam’ı saptırmak amacıyla Atatürk’ün kurdurduğundan bahsetmektedir. Yazının muhteviyatını detaylandıran örgüt Türkiye’deki dini kurumlar ve din adamlarına karşı saldırgan bir söylem geliştirmektedir. Korkmaz’a (2016:20) göre ise; Örgütün Türkiye’ye yönelik söylemler Türkiye Cumhuriyeti’nin laik olmasıyla ve bu laik düzenin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından meşrulaştırılmasıyla temellendirmektedirler.

Türkiye’ye mesaj başlığı altında örgütün Türk devlet yapılanmasına saldırılarının devam ettiği görülmektedir.

“...Daha sonra Laik Kemal Atatürk geldi ve Türk halkına dinlerini inkâr etmelerini ve laikliği dayattı. Daha sonra hain ve tağut Erdoğan gelerek Allah’ın şeriatıyla hükmetmedi, Amerika’yi, Yahudileri, haçlıları, Ateist PKK’lıları, Atatürk’ün laik dostları olan Özgür Suriye Ordusunu ve Al-i Suud’un mürted ajanları olan Sahavatı dost edindi. Evet, hain tağut Erdoğan Türkiye’yi ırkçı PKK’lılara ve haçlılara sattı. Türkiye topraklarını PKK ve PKK’nin dostları olan Özgür Suriye Ordusuna açarak, şam topraklarında Müslümanların katledilmesine sebep oldu. Şam’daki Müslümanları öldürmek ve Ateist PKK’lıları korumak için Türkiye’nin askeri hava üslerini Haçlılara ve uçaklarına açtı.” (Konstantiniyye, Sayı3:64-65).

Derginin beşinci sayısında yer alan Türkiye’deki okullarda bulunan küfürler ve haramlar başlığında ise bu kez Türk eğitim sistemine yönelik olumsuz söylemler dikkati çekmektedir (Konstantiniyye, Sayı:5). Örgüt, Milli eğitim adı altında halkı dinlerinden, kültürlerinden ve geleneklerinden uzaklaştırmayı ve batıdan ithal ettiği yeni laiklik dinini ve batı kültürünü bu halka enjekte etmeyi amaçladığı yönündeki propagandasıyla Türk Milli Eğitim sistemini halkın gözünde itibarsızlaştırma politikası gütmektedir. Temelde laikliği hedef alan IŞİD Türk Milli eğitiminin laiklik ve Atatürk Milliyetçiliği üzerine kurulmasını eleştirmekte, okullarda kız ve erkek karma eğitimin İslam’da yeri olmadığı propagandasını yapmaktadır. Burada daha çok Türkiye’de yaşayan IŞİD yanlısı kitlenin çocuklarını okula göndermesini engelleme amacı olduğu görülmektedir. Çünkü cahil toplumlarda terör örgütleri daha rahat örgütlenebilmektedir.

Aynı sayıda “*Sen onları birlik sanırsın, oysaki onların kalpleri paramparçadır*” başlıklı yazıda; kamplaştırma ve kutuplaştırmanın açık propagandası yapılmaktadır. İnsanları Müslüman ve kâfir olarak iki gruba ayıran örgüt Müslümanlığı seçmeyen her kişiyi ötekileştirerek yaşama hakkını elinden almaktadır. ABD, Özgür Suriye Ordusu, PKK, Irak ve İran, İsrail gibi ülke ve örgütleri aynı kefeye koyarak hepsine birden açık düşmanlık göstergesi sergilemektedir. IŞİD’in bu söylemleriyle bir bakıma hâkimiyet alanı olan Ortadoğu coğrafyasında psikolojik üstünlük kurmaya çalıştığı da söylenebilir.

Beşinci sayıda yer alan Tağuti sistemlerde askerliğin hükmü başlıklı yazıda bu defa Türkiye Cumhuriyeti’nin vurucu gücü olan TSK hedef alınmaktadır. Örgüt dergide ise tağut kavramını Allah’ın dışında kendisine ibadet edilen ve kendisinin de bundan razı olduğu her kişidir şeklinde tanımlamaktadır. Yazının söylemsel içeriğinde ise İslam Devleti dışında yer alan bütün sistemlerin Tağut olduğu bundan dolayı da sistemi ayakta tutmaya çalışan asker ve orduların küfür içinde olduklarından bahsedilmektedir. Burada aslında IŞİD Türkiye’deki militanlarına örtülü olarak Türk güvenlik güçlerine karşı eylem yapma mesajı da vermeye çalışmaktadır.

Genel anlamda örgütün hedef aldığı Türk Devlet kurumları ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanı Recep Tayyip ERDOĞAN; Türk Milleti için oluşturdukları temel anlamlar bakımından

önemlidir. İşte bu değerler üzerinden Türk halkına saldırıda bulunan örgüt ideolojik anlamda yapısını sağlamlaştırmaya çalışmaktadır.

5.1. Demokrasî Karşıtı Söylemler

Derginin ilk sayısında yer alan “*Demokrasî Tutuştu*” başlığında; demokrasî kavramını ve demokrasî ile yönetilen ülkeleri doğrudan hedef almaktadır. Bunu ise yazıda yer alan şu ifadelerden anlamaktayız.

“Her asrın tağutları, insanları sömürmek ve köleleştirmek için çağa uygun teoriler uydurarak arzularını bu vesileyle hayata hâkim kılmaktadırlar. Bir dönem kâhin ve sihirbazlar, bir dönem sahtekâr din adamları, bir dönem kabile reisleri, bir dönem zengin ve soylular, bir dönem krallar ve ağalar, bir dönem komünistler ve sosyalistler ve asrımızda da demokratlar demokrasî ve özgürlük kılıfıyla hevalarını tatmin etmektedirler. Geçmiş sistemlerin son kullanma tarihi geldiğinde çöpe atıldığı gibi demokrasî yalanının da son kullanma tarihi oldukça yakınlaştı.” (Konstantiniyye, Sayı-1:8).

Örgüt demokrasî kavramını yıpratmaya çalışırken aslında demokrasînin de bir din olduğunu ve bir Müslümanın hem demokrasî yanlısı hem de Müslüman olamayacağını dolayısıyla kafir statüsünde olduğunu ifade etmiştir. Bu ötekileştirme dili örgütün sıkça kullandığı bir yöntem olup, Türkiye’deki militanlarına motivasyon sağlamanın yanı sıra yeni taraftar kazanma yolunu da açmaktadır.

Derginin dördüncü sayısında yer alan “*Hüküm Yalnız Allah(c.c.)’ındır*” başlıklı yazıda ise; Türkiye’de yapılacak seçimlerde vatandaşların oy kullanmaması gerektiği, çünkü Türk siyasal sisteminin İslam’la bağdaşmadığı, Allah (c.c.)’ın yasaklamasına rağmen milletvekillerinin bunları serbest bıraktığı ve kanun koymanın sadece Allah(c.c.)’a ait olduğundan bahsedilmektedir.

“Ey Türkiye halkı! Sizin oy verdiğiniz milletvekilleri sizi demokrasî diye adlandırılan yeni bir dine sokmaya çalışmaktadırlar. Sizin bilmeniz gereken şey şudur ki; siz milletvekillerinin değil Allah’ın kulusunuz. Milletvekillerinin yasaklarına değil Allah’ın yasaklarına itibar etmeniz gerekir. Eğer siz ve vekilleriniz Müslüman olduğunuzu iddia ediyorsanız, o zaman sizi İslam’ın kurallarına davet ediyoruz. Birbiriniz için kanun koymaktan vazgeçip âlemleri yaratanın kanunlarını alternatifsiz tek kanun olarak kabul edin.” (Konstantiniyye, Sayı-4:63).

Keskin bir üsluba sahip bu söylem yine Türk devletine yönelik olumsuzlama örneği içermektedir. Burada örgüt din ile akıl arasına vicdani bir çizgi çekerek Türk kamuoyunun zihnini inanç ve mantık bağlamında bulandırmaya çalışmaktadır. İŞİD’in demokrasî karşıtı söylemlerindeki temel düşünce aslında kurmuş olduğu sözde İslam Devletini sistemsel olarak güçlendirmektir. Bu şekilde nefret söylemleri ile demokratik yapılar savaşın ve mücadelenin odak noktasını oluşturmaktadır.

5.2. Cihat Dinamiği Üzerine Söylemler

İŞİD her zaman şiddeti problemlerin çözümü konusunda bir yöntem olarak kullanmaya çalışmaktadır. Bu sebeple dergide yer alan hemen hemen her makalede savaş ve cihat vurgusu yapılmaktadır. Dergilerde yer alan ayrıştırıcı ve ötekileştirici dil ben ve öteki üslubuyla kullanılmaktadır. Öteki sınıfındaki düşmanı tanımlamak için ise en çok kullanılan söylemlerin; Kafir, Tağut, Mürted, Müşrik olduğu değerlendirilmektedir¹.

Derginin ilk sayısında yer alan “*Şeyh Mücahit Ebu Muhammed El Adnani Eş Şami*” başlığı altında savaşmanın ve şehitliğin dolayısıyla da cihat yapmanın faziletlerine değinilmektedir.

“Dün atalarımız aynı anda Rumlara, Perslere ve mürtedlere karşı birbirlerinden ayrı, farklı cephelerde savaşmışsa bugün bizim için onlara karşı tek cephede, tek bir komutanlıkta toplanmış olarak savaşmak bir onurdur.” (Konstantiniyye, Sayı-1:13).

¹ Bu üslup M. Teltik’in, “*Irak- Şam İslam Devleti İşid/Deaş: İdeolojisi Yapısı, Propaganda Araçları ve Eylemleri*” başlıklı çalışmada nicel olarak detaylı bir şekilde ele alınmaktadır (2019:96).

Bu ifadeyle örgüt selefi düşünce planının bir gereği olarak geçmişle olan bağlarını sağlamlaştırmaya çalışmaktadır ve ataları gibi bugün aynı şekilde savaşmanın bir erdem olduğu vurgulanarak içinde buldukları hareketi haklı göstermeye çalışmaktadırlar. Yine aynı kapsamda derginin beşinci sayısında yer alan “*Şehit Şeyh Ebu Malik Et Temimi*” başlığı altında ölen IŞİD militanının hayatı sanki bir kahramanlık destanı gibi anlatılmakta ve bu bağlamda örgüte katılmayı düşünenleri cesaretlendirme amacı taşımaktadır. Aynı zamanda bu söylemle örgütün Türkiye’deki destekçi sayısını da artırmayı hedeflediğini söylemek yanlış olmaz.

IŞİD’in derginin muhtelif sayılarında sürekli Tevbe suresine atıflar yaptığını görmekteyiz. Kuran-ı Kerimde Tevbe suresi cihat ayetlerinin çokça geçtiği sure olarak bilinir. Selefi-Tekfirci radikal örgütlerin genel karakteristiğine bakıldığında Tevbe suresi ayetlerini çarpıtmak suretiyle sık sık kullandıklarını görmekteyiz. IŞİD’de aynı yöntemle ayet ve hadisleri temel bağlamından ayırarak suretiyle hedef kitleyi ya da devleti tekfir etmek için bir propaganda malzemesi olarak kullanabilmektedir. Nitekim El Kaidenin akıl hocası Abdullah AZZAM’ın yazdığı “*Tevbe Suresinin Gölgesinde*” (www.tikla24.de, Erişim Tarihi:14.11.2018) adlı eser çoğu radikal örgütler için yol haritası niteliğindedir.

Derginin ikinci sayısında karşımıza çıkan “*Gerek hafif ve gerekse ağır olarak savaşa çıkın ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır. (Tevbe Suresi, 41)*” ayeti ile IŞİD savaşmanın cihat adına son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Dergide örgütün çatışmalar sonucu elde ettiği zaferlerden sıkça bahsedilmekle birlikte cihat ile ilgili hadis ve ayetlerinde kullanıldığını görmekteyiz. Bu cihat retoriği dramatik bir şekilde ele alınarak hedef kitleyi psikolojik olarak etki altına almaya çalışmaktadır. Cihat çağrısı içeren metinlere dikkat edildiğinde cihat kavramının savaş kavramıyla eş değer olarak görüldüğüne ve Müslüman olan herkesin üzerine farz olduğuna dikkat çekilmektedir (Konstantiniyye, 2:20).

Yine derginin 6. sayısında, “*Allah Yolunda Ribat ve Faziletleri*” başlığı altında; cihat uğruna düşman varsayıldıkları unsurlara karşı sabırla nöbet tutulmasına atıf yapılmaktadır. Bunu da hadis ve ayetler ile destekleyerek örgüt, militanlarına dinsel anlamda kabul ettirmeye çalışmaktadır. Burada “Ribat” kelimesinin örgüt literatüründe düşmanla savaşmak için hazırlık ve toparlanma safhasını ifade ettiği tespitini yapmak yerinde olacaktır (Konstantiniyye, 6:37).

Cihat kavramıyla ilgili olarak derginin içeriğinde dikkat çeken bir şekilde sürekli bir tanım çabası içinde olduğunu göstermektedir. Kuran-ı Kerim’de yer alan ve Cihat’ın üzerinde yer alan “*kıtal*” kavramının ise cihattan ayrı olarak doğrudan cephe savaşı olduğu yönündeki vurgular dergide ön plana çıkmaktadır. Örgüte göre Cihat İslami çevrelerce yanlış yorumlanan bir kavramdır ve kıtal’e giden yolda önemli bir unsurdur. Bu yöntemlerle gerçekleştirilen kanlı terör eylemlerini kendi açısından haklı bir zemine oturtmaya çalışan IŞİD ayet ve hadisleri de bu eylemlere dayanak noktası olarak kullanmaktadır (Türkoğlu, 2017:174).

Teltik’in(2019:103) yapmış olduğu çalışmada ise derginin yedi sayısının genelinde atıf yapılan kavramlar kullanım sırasına göre Tağut(383), cihad(291) ve küfür(289) şeklindedir. Kavramların kullanım yoğunluğuna ve önceliğine göre örgüt tarafından konstantiniyye takipçilerinin zihninde dolaylı yoldan bir düşman profili oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilir. Tabiri caizse bu bilinçaltı kodlamalarla salık verilen şiddet kavramı cihat ile doğrudan bütünleştirilmeye çalışılmaktadır.

5.3.Hicret Söylemi

İslam’ın ve Müslümanların savunucusu rolüyle sahneye çıkan IŞİD hemen hemen her alanda etkinlik göstermek gayreti içerisinde. Şer’i hükümlerin uygulanma ortamı bulmadığı her türden yönetimi reddederek İslam Devleti olarak kendisini ön plana çıkarmaktadır ve bu sayede dünyanın çeşitli ülkelerinden Müslümanların katılımını sağlamaktadır. (Türkoğlu, 2017.172).

Hiç şüphesiz derginin ilk sayısındaki en dikkat çekici kavram “*Hicret*”tir. Çünkü IŞİD bu kavramla küresel ölçekte kendisine militan toplayabilmekte ve sözde İslam Devletine aksiyon sağlayabilmektedir. Hicret’i bir hali terk edip başka bir hale intikal etmek olarak tanımlayan örgüt, şirk

toplumunu terk edip İslam toplumuna intikal etmek söylemiyle bir nevi yeni militanları IŞİD saflarına davet etmektedir.

“Hicret bedel ister, meşakkatlere sabır ister, yıllarca alıştığı yerleri ve insanları bir anda terk etmeyi ister, bilmediğin bir yere Allah’a tevekkül ederek gitmeyi ister, malını ve akrabalarını gerekirse hanımını ve çocuklarını bile bırakıp gitmeyi ister.” (Konstantiniyye, Sayı-1:29).

“Öz vatanımız varken neden yabancı bir memlekette yaşayalım, kendi evimiz varken neden misafir kalalım, Müslümanlar varken neden müşriklerle beraber yaşayalım. Her sabah kendi kardeşimi görüp selamlamak varken neden düşmanımı görüp yüzümü ekşitelim. İslam diyarında her gün sevap işleme fırsatı varken neden her gün günah işlemek zorunda kalayım.” (Konstantiniyye, Sayı-1:31).

Örgüt egemenlik alanını genişletmeye ve sosyal tabakasını çeşitlendirmeye yönelik yer yer hicret çağrısı yapmaktadır. Aynı zamanda toplumsal kutuplaşmayı ve ayrışmayı tetikleyici bir üslupla savaş çağrısı yaptığını da söyleyebiliriz. Derginin ikinci sayısında yer alan *“Hicret Etmeyene İkraha Yoktur”* adlı makale de İslam devletine göç etmenin öneminden ve zorunluluğundan bahsedilmiş aynı zamanda kendini gizleme anlamına gelen ikrah kavramının hicretle birlikte geçersiz hale geldiğinden söz edilmiştir.

Derginin yedinci sayısında yer alan *“Hicret Ahkâmı”* başlıklı yazıda genel olarak; ehl-i küfr’ün Müslümanların dinlerini özgürce yaşamalarına müsaade etmediklerinden, tarihin derinliklerinden bu yana Müslümanların her zaman azınlıkta ve hakir kalmış olduğundan, sözde İslam Devletinin kurulmasıyla birlikte artık bunların sona erdiğinden ve Müslümanların yurtlarını terk ederek IŞİD’e hicret etmeleri gerektiğinden bahsetmektedir. Hiç şüphesiz bu söylemin radikalleşmenin birey üzerindeki etkilerinin bir dışa yansımaları olarak örgüte Yabancı Terörist kazandıracağı aşikârdır.

“Tevbe kapısı kapanmayana kadar hicret kesilmez. Güneş batıdan doğmayana kadar da tevbe kapısı kapanmaz.” (Konstantiniyye, Sayı7:10).

5.4.Örgüt İçindeki Sosyal Hayat Söylemi

İlk sayıda yer alan *“Yermük Mülteci Kampı”* başlıklı yazıda örgüt kamptaki mülteci çocuklardan birinin ifadelerine yer vererek; IŞİD’in aslında ele geçirdiği yerlerde İslamiyet’i yaydığından, insanlara yemek ve ilaç yardımı yaptığından, o korkunç görüntülerinin altında aslında duygusal ve yardımsever bir kişiliğe sahip olduklarından bahsetmektedir. Tabii ki bu makalede yer alan hikâyeyi irdelemeden inanmak saflık olacaktır. Öncelikle örgütün bu propagandaya ihtiyaç duymasının sebebi ele geçirmek istediği bölgelerdeki mukavemeti kırmaktır. Zira sanal ortamda dolaşan acımasız infaz görüntülerinin de aynı amacı taşıdığını söylemek yanlış olmaz. İkincisi IŞİD hakimiyeti altındaki bölgelerde yemek ve ilaç yardımı yaptığı propagandasıyla üzerindeki bütün olumsuz imajları toparlamaya çalışmaktadır. Bölgenin savaş ortamındaki kısıtlılıkları düşünüldüğünde en çok ihtiyaç duyulan iki temel gereksinimin örgüt tarafından tespit edilerek dijital propaganda manevrası olarak kullanılması son derece dikkate değerdir.

Derginin dördüncü sayısında *“İkişer Üçer Dörder Evlenin”* başlığıyla yer alan yazısında çok eşliliğin öneminden bahsedilmektedir. Aslında dergide bu başlık altında bir makalenin yayımlanması tamamen örgüte yeni katılım sağlayacak militanları cezbetmek amaçlıdır. İşgal edilen bölgelerdeki yerel halkın ele geçirilen maddi mal varlıkları örgüt içerisinde ganimet adı altında paylaştırılırken aynı şekilde kadınlarda örgüt militanları arasında taksim edilmektedir. Demokrasi kavramını şiddetle eleştiren örgüt insani değerleri ayaklar altına alarak kadınları bir meta gibi kullanabilmekte hatta köle pazarlarında alıp satabilmekte takas yapabilmektedir.

Örgütün 2016 yılı içinde Musul eyaletinde, militanlarıyla *“cinsel ilişkiye girmeyi”* kabul etmediği gerekçesiyle 19 Ezidi kadın esirin kafese koyularak ve yüzlerce kişinin gözleri önünde canlı canlı yakılarak katledildiği basına yansıyan haberler doğrultusunda bilinmektedir (Türkiye’nin Daiş ile Mücadelesi, 2017:21).

Örgüt militanlarını bir arada tutmaya yarayan unsurlar arasında silah, ele geçirilen bölgeler, savaş ekonomisinin getirisi ve karizmatik bir lidere bağlılığın yanında dostluk, yeni arkadaşlar ve şartsız toplumsal kabul olduğu belirtilmektedir (Şenol vd, 2016:197). Şüphesiz ki örgütün militanlarına yeni bir toplumsal çevre ve saygınlık sunması dini atıflarla yapılan cennet vaadinden daha etkili olduğu söylenebilir. (Göksun ve Salihi, 2018:39). Bunu ise derginin ilk sayısında geçen şu ifadelerden anlayabilmekteyiz.

“Allah yolunda cihad burada! Burada şirk de yok, putlar da yok, milliyetçilik de yok, ulusçuluk da yok, şirkçi demokrasi de yok, küfrî laiklik de yok. Arap’la acem, beyazla siyah arasında bir fark yok. Amerikalıyla Arap, Afrikalıyla Avrupalı, doğuluyla batılı burada kardeş oldu.” (Konstantiniyye, Sayı-1:14).

Genel olarak örgütün yayımladığı yedi sayılık dergi içeriklerindeki propaganda üslubuna dikkat edildiğinde örgütün öncelikle Türk Devletini ve kurumlarını keskin bir dille eleştirdiği ve her sayının son kısmına doğru kendi sisteminin olumlu yönlerinin vurgulandığı bir karşılaştırmalı anlatı yöntemi kullandığı görülmektedir. Farklı açıdan bakıldığında derginin içeriğinde sıkça benzer ifadelerin ve konuların kullanılması ise örgütün hedef kitesinin bilinçaltına nüfuz etme gereksiniminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

6. KONSTANTİNİYYE DERGİSİNDE KULLANILAN GÖRSELLERİN İNCELENMESİ

İŞİD Türkçe olarak yayımlanmış olduğu yedi sayılık dijital dergisi Konstantiniyye’de kullandığı görseller bakımından da takipçilerinin ve sempatanlarının ilgisini çekmeyi amaçlamıştır. Örgütün bünyesinde kurulan El Hayat Medya Grubu adlı propaganda biriminin bu görselleri seçerken vermek istediği mesajı çok ince bir şekilde hedef kitlenin bilinçaltına iletmesi iletişim tekniklerinin örgüt tarafından profesyonelce kullandığını göstermektedir. Nitekim derginin incelenen sayılarındaki görsellerin yüksek kalitede olması ve çeşitli açılardan bir amaca odaklanır şekilde çekilmesi bu durumu kanıtlamaktadır.

Dergide kullanılan görseller üzerinden yapılan propaganda da akla gelen ilk soru İŞİD’in bayrak olarak kullandığı siyah sancaklardır. Sancağın üzerinde bulunan mührün Hz. Muhammed(s.a.v.)’in nübüvvet sembolü olduğu bilinmekte olduğuna göre bu bakımdan örgüt selefi ideolojisiyle örtüşen bir şekilde kendisini İslam’ın ve Müslümanların yeryüzündeki tek temsilcisi olarak lanse etmekte ve insanlara tek çıkış yolu olarak kendi tarafını işaret etmektedir. *‘Benden değilsen düşmanımın’* mesajı kitleleri tedirgin etmekte bu şekilde örgüt zaten bir otorite bulunmayan Ortadoğu coğrafyasında gelişerek güçlenmektedir.

Derginin ilk sayısının kapak kısmında ve hemen arkadaki sayfanın içindekiler kısmının geri planına gömülmüş olarak karşımıza çıkan Sultanahmet Camii görseli derginin adıyla ilgili olarak İstanbul’u işaret etmektedir. Yine *“Konstantiniyye Müteakiben Fethedilecektir”* yazısının yer aldığı kapağın arka planına oturtulmuş olan camii görseli de hedefin İstanbul olduğu algısını zihinlere yerleştirmektedir. İkinci başlıkta yer alan *“Demokrasi Tutuşttu”* adlı yazıda ise üzerinde ABD bayrağı olan tabutların uçakla taşındığı bir görsel kullanılmıştır. Bu fotoğraf ise düşman saflarında konumlandırılan ABD askerlerinin başarısızlığını ve akıbet olarak evlerine tabut içerisinde gidecekleri alt mesajını vermektedir. Esas olarak bu fotoğraftaki demokrasi karşıtı yazı ve derginin Türkçe olduğunu düşünecek olursak Türk Devleti ile ABD’yi stratejik müttefiklik bağlamında aynı kategoride değerlendiren örgüt demokratik sistemleri hedef alma amacı taşımaktadır. Benzer fotoğrafları derginin diğer sayılarında da yer yer görebilmek mümkündür.

Diğer taraftan derginin muhtelif sayılarında yer alan çatışmalar sonucu öldürülmüş militanların savaş bölgelerinde çekilmiş fotoğrafları yer almaktadır. Bu görsellerin kullanılmasının öncelikle örgüt içerisindeki militanların aktif motivasyonunu sağlamak ikincil planda ise örgüte yeni katılımlar elde etmek gibi iki sebebi olduğu söylenebilir. Nitekim öldürülen teröristlerin film yıldızları gibi özendirici fotoğraflarının paylaşılması ve örgüt retorğinde yüceltilmesi bu motivasyonun en belirgin özelliğidir.

Örgütün online ortamda dolaşan acımasız kanlı infaz videolarından karelerin yine derginin ilk sayısından itibaren bol miktarda kullanıldığını görmekteyiz. Özellikle kafa kesme, yakarak, yüksekte atılarak ya da asılarak infaz edilen kişilerin görüntülerine yer verilmesi örgütün ele geçirmek istediği bölgelere fiziksel olarak ulaşmadan önce psikolojik bir etki bırakmak istediğinin göstergesidir. Türk devlet kurumlarına saldırı mahiyetinde kullanılan görsellerde ise TBMM'nin çeşitli açılardan fotoğraflarına yer verilmiş olup olumsuz söylemler yer almaktadır. Örgütün buradaki tutumu demokrasi kavramına olan saldırganlığı doğrultusunda değerlendirilirse daha sağlıklı bilgiler elde edilebilir. Bir başka karede ise Türk Devlet Başkanı Erdoğan'ın Suudi Arabistan Kralı Selman ile yan yana olan bir görseli yer almakta ve örgüt son derece saldırgan ve şiddet içerikli terör dilinin kullanarak düşman ilan ettiği Erdoğan'ı hedef olarak göstermektedir. Benzer şekilde başka bir karede dönemin ABD başkanı Barrack OBAMA ile el sıkıştığı görüntüsüne yer vererek örgüt ötekileştirici üslubuna devam etmektedir. Dördüncü sayının kapağında yer alan Erdoğan-Putin görselinden ise benzer sonuçları çıkarmak mümkündür. Esasen IŞİD'in Erdoğan'a söylemsel olarak bu denli saldırmamasının altında yatan neden onu Türk kamuoyu nezdinde itibarsızlaştırmak ve bu sayede Türkiye coğrafyasında kendisine alan bulmaktır. Üçüncü sayının içindekiler kısmında bulanık bir şekilde yer alan dönemin Diyanet İşleri Başkanı Mehmet GÖRMEZ ile Hristiyan dini lideri papanın görseline yer verilmektedir. Beşinci sayının kapak kısmında TSK mensubu askerlere yer verilmesi örgütün ilk sayılarından itibaren saldırgan dilinin artarak devam ettiğini göstermekte ve artık Türk güvenlik güçlerini açık hedef olarak seçtiği anlamına gelmektedir. Tüm bunların yanı sıra derginin dördüncü sayısında İrkçi-Tağut etiketiyle kullanılan görsellerde Türkiye Cumhuriyeti'nin Temel dinamiklerinden olan Mustafa Kemal ATATÜRK 'ün manevi şahsiyetine hakaret edilmektedir. Onu ikinci dünya savaşındaki ırkçı hareketleriyle bilinen Hitler, binlerce insanın ölümünden sorumlu terörist Öcalan ve Barzani ile aynı statüde değerlendirerek bir itibarsızlaştırma çabası içerisinde olduğu görülmektedir.

Yine her sayıda Top 10 başlığıyla örgütün seçmiş olduğu en iyi on video içerisinden çeşitli karelerin kesilerek dergide kullanıldığı görülmektedir. Buradaki amaç ise örgüt sınırları dışında yaşayan örgüte hicret etmenin alt yapısını oluşturmak anlamında yorumlanabilmektedir. Derginin sempatanların örgütün içindeki gelişmelerden haberdar edilmek istenmesi bir nevi hemen hemen her sayıda yer alan Hicret içerikli yazılarda uçak görselinin kullanılması ise özellikle Avrupa'dan IŞİD'e katılım gösterecek Yabancı Teröristlerin geliş yöntemiyle ilgili ipuçları vermektedir.

Tabidir ki örgüt sürekli şiddet içerikli görüntülerin bir süre sonra kamuoyunda olumsuz bir algı yaratacağının da bilincindedir. Bu nedenle her derginin son kısımlarına doğru IŞİD içerisindeki sosyal hayata ilişkin görsellere yer vermeye çalışmıştır. Özellikle sağlık hizmetleri hastanelerde kullanılan son teknoloji cihazlara ilişkin fotoğraflar, gıda ve ilaç hizmetlerine yönelik görseller kullanılmakta olup örgüt içerisindeki alkol ve sigara gibi kötü alışkanlıklarla mücadele imajına yönelik kareler de yer almaktadır. Altın dinarın geri dönüşü başlıklı yazıda sıkça altın madeni görsellerine yer verilmesi örgüt içerisindeki ekonomik refah seviyesinin yüksek olduğu mesajıyla terörün yaşayan ekonomisi ve paranın teröristler üzerindeki motive edici etkisi tespit edilebilmektedir. Bu görsellerin kullanım amacının ise örgütün tamamen kendi sistemine itibar kazandırmaya yönelik olduğu söylenebilir.

IŞİD'in periyodik olarak yedi sayıda yer alan ele geçirdiği bölgelerden kuş bakışı görüntüler ve krokiler ve ayrıca bu bölgelerin ele geçirilmesinde kullandığı askeri mühimmatlara ait fotoğraflar yayınlaması örgütün fiziksel sınırları, silah ve militan gücü hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Cihat kavramından sıklıkla bahsedilen dergilerde özellikle üçüncü sayının kapağında yer alan görsel ve başlık ilgi çekicidir. İntihar eylemlerinin öneminden bahseden başlıkta yer alan görselde şiddetle infilak eden bir bomba yer almaktadır. Bu fotoğraf ise terörle mücadele açısından değerlendirilecek olduğunda örgütün eylem stratejisi hakkında güvenlik güçlerimize yol gösterici olacaktır.

Derginin incelenen yedi sayısında da çatışma bölgelerinden kesintiler halinde meydana getirilen örgütün bol miktardaki görsel materyalleri dikkati çekmektedir. Dergilerde IŞİD etkili propaganda

yöntemleriyle bir taraftan örgüt yapısını dizayn ederken diğer taraftan görsellerle bu durumu pekiştirmeye çalışmaktadır. Kullanılan görsellerin IŞİD'in terör eylemlerini desteklemesinin yanında düşman unsur olarak nitelendirdiği kişi ve kurumları da netleştirmektedir (Korkmaz, 2016:22). Ötekileştirme ve hedef ilan etme niyetiyle toplumun sosyal işleyişini zedeleyici sinir uçlarına dokunmaktan kaçınmayan örgüt bu amaçla sempatanlarını etki alanı içerisinde almayı planlamaktadır (Teltik, 2019:77). Sonuç olarak IŞİD, ideolojisine temel dayanak noktası oluşturmak, hedeflerini netleştirmek ve eylemlerine meşru bir kılıf sağlamak amacıyla dijital bir yayın olan Konstantiniyye dergisini çıkarmış ve stratejik bakımdan önem addettiği Türkiye'ye yönelik bir yayınlara da bu hedeflerine ulaşmayı amaçlamıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 24 Ağustos 2016 tarihinde başlattığı Fırat Kalkanı Harekâtı kapsamında Ekim 2016'da Dabık köyü IŞİD'den tamamen temizlenmiştir. IŞİD'in bu hezimetini dergilerde inşa ettiği mitleri de yıkmıştır. Bu nedenle Konstantiniyye dergisinin yayınları da bu şekilde son bulmuştur (Göksun ve Salihi, 2018:34).

7. SONUÇ

IŞİD'in Türkiye bağlamında gerçekleştirmiş olduğu dijital propaganda faaliyetleri kapsamında Konstantiniyye dergisini incelendiği bu çalışmada; ilk bölümde yer alan terör ve terörizm kavramlarına kısmen de olsa açıklık getirmeye çalışılmıştır. Esasen uluslararası çıkarlar ve kaygılar terör ve terörizm konularında ortak bir zihniyet geliştirilmesi ve bunun yansıması olarak üzerinde mutabık kalınan bir terörizm tanımı yapılmasına imkân vermemektedir. Kavramlara ilişkin ortaya atılan her ifade konunun biraz daha karmaşık bir hal almasına neden olmaktadır. Bizim buradaki genel kanımız terörü ve terörizmi şu an için tüm yönleriyle ele alacak ortak bir tanım literatürde yer almasa bile, disiplinler arası koordinasyonla bu sorunun kısmen aşılabileceği yönündedir.

IŞİD'e kaynak oluşturan Yabancı Teröristleri çeken en önemli etki faktörünü ise örgütün sanal dünyada yapmış olduğu propaganda etkisi ile açıklamak mümkündür. Küreselleşen dünyamızda internetin ve bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla beraber terör örgütleri de formasyon değişikliğine gitmişlerdir. İşte IŞİD gibi radikal terör örgütleri de artık klasik terör taktikleriyle kazanç sağlayamayacaklarını anlamış bunun yerine insan algılarını doğrudan hedef alan sanal dünyaya yönelmişlerdir. Ancak IŞİD'i benzerlerinden farklı kılan kullanmış olduğu yöntemler ve söylemleridir. Özellikle selefî düşünce yapısından beslenen örgüt akıl ve mantık kullanmayı reddeden bir yaklaşımla oluşturduğu söylemlerinde dışlayıcı bir şiddet dili kullanmaktadır.

Şiddetin ve terörün örgüt için vazgeçilmez değerler olduğu göz önünde bulundurulduğunda IŞİD'in propaganda stratejisini de bu bağlamda oluşturduğunu söylemek gerekir. Örgütün Türkiye özelinde yürütmüş olduğu propaganda faaliyetlerinin omurgasını dijital dünya bu çerçevede ise dijital olarak yayınlanmış 7 sayılı Konstantiniyye dergisi oluşturmaktadır. Esasen Twitter, Youtube, Telegram, Instagram gibi sosyal medya platformları da IŞİD'in yaygın olarak varlık gösterdiği alanlar olsa da hiçbiri sanal ortamda dijital olarak yayımlanan ve popüler kültür öğelerinin ustalıkla kullanıldığı Konstantiniyye dergisinin etkisini sağlayamamaktadır. Diğer taraftan örgütün propaganda metodu olarak sanal bir strateji izlemesindeki amaç elbette ki dünyanın farklı bölgelerinden kamuoyunun dikkatini Ortadoğu coğrafyasına çekmek ve bunun sonucunda militan sürekliliğini sağlayabilmektir.

İşte IŞİD'in Türkiye'deki bu propaganda faaliyetlerinin önüne geçebilmek, zayıflatabilmek, geriletebilmek hatta yok edebilmek için devlet olarak bir takım karşı stratejiler ve söylemler geliştirilmesi gerekmektedir. Her şeyden önce kontrolü imkânsıza yakın derece de zor olan sanal dünyadaki boşluğu bireysel özgürlüklere zarar vermeyecek şekilde doldurmak gerekmektedir. Burada yapılması gereken örgüte ait hesapların sıkı bir takibe alınıp önleme faaliyetleri kapsamında değerlendirilmesidir. Özellikle sosyal medya da yer alan örgüt gündemine ilişkin konulara dair bir karşı söylem oluşturmak gerekmektedir. Her ne kadar sıkı takip edilse de sosyal medyada yer alan örgüte ait propaganda malzemelerinin kaldırılması veya silinmesi mümkün görünmemekte olup bu tip

örgüt propagandasını itibarsızlaştıracak söylemler ve açıklamalar her zaman önemlidir. Öte yandan başta Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere, Millî Eğitim Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğretim Kurulu gibi kamu kurumlarının ortak bir dil geliştirmesi de örgütün yurt içi terör faaliyetlerinin sınırlandırılması bakımından kıymetlidir. Başka bir açıdan örgütün propaganda söylemine zemin oluşturan sosyolojik içerikli söylemlerin iyi tespit edilip gerekli tedbirlerinde alınması yerinde olacaktır. Burada kurumlara düşen görev dağılımını şu şekilde sıralamak doğru bir yaklaşım olacaktır:

- ✓ Diyanet İşleri başkanlığı öncelikle periyodik olarak her hafta halkla temasa geçtiği Cuma hutbelerinde IŞİD'in selevi ideolojik söylemlerine karşı Türk Milletini bilinçlendirmelidir. Ayrıca terör ve terörizm konularında halka açık kaynaklardan karşı bilgilendirme faaliyetlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.
- ✓ Millî Eğitim Bakanlığı ise bunu destekleyici nitelikte okullarda yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde gençlerin zihinlerini suiistimal edecek bilgileri tespit edip yeni nesile İslam bilinci aşılmalıdır.
- ✓ Bu konuda üniversitelerin İlahiyat Fakültelerinde ise yapılacak akademik araştırmalar önem arz etmektedir. Ayrıca yükseköğrenimin çeşitli kademelerinde medya dersleri konularak gençler örgütün sanal dünyada ki propagandasına karşı bilinçlendirilmelidir.
- ✓ İç İşleri bakanlığı bünyesinde yer alan Emniyet Genel Müdürlüğü ise yurt içi hücre operasyonları ve kurumlar arası bilgi paylaşımıyla örgüte karşı sahada alan daraltma taktiğini uygulayabilir.

Öte yandan örgüt şu anda Suriye ve Irak'ta hâkimiyet alanlarını kaybetmiş gibi görünse de sanal dünya üzerinden fikirsel varlığını devam ettirmektedir. Esas itibariyle zayıflayan El Kaide'nin içinden filizlenen IŞİD gibi radikal terör örgütleri Ortadoğu'daki selevi ideoloji zayıflatılmadığı sürece varlıklarını farklı biçimlerde ve isimlerle devam ettireceklerdir. Sonuç olarak IŞİD gibi İslami referanslı radikal terör örgütlerinin sosyal medya üzerinden yapmış olduğu propagandalarıyla mücadelede Cumhuriyetimizin temel değerleri olan laik ve demokratik hukuk devleti ilkelerine kökten bağlı kalınarak terörle mücadele stratejileri oluşturmak oldukça önemlidir. Her şeyden önemlisi başarılı olan her terörle mücadele yönteminin halkın aktif desteği sağlanarak ortaya çıktığı da unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Akmaral, K. (2004). *Antiterörist'in El Kitabı*. Bilge Karınca Yayınları, İstanbul.
- Aktaş, Ü. (2012). *Anarşizm*. Okur Kitaplığı Yayınları. İstanbul.
- Alkan, N. (2013). *Gençlik ve Radikalizm*. Karakutu Yayınları, İstanbul
- Armağan, A. (2012). Siyasal Bir İletişim Türü Olarak Propaganda. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul, 417-426
- Bilge Adamlar Kurulu Raporu, (2015). Terörün Geldiği Yeni Boyut: Işid Örneği.67, İstanbul, ss.1-46
- Çelik, C. (2004). *Terörizm'in Propagandası Suçu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, H.(2017). "Eylemli Propaganda Kavramı ve Klasik Koşullanma". İstanbul Arel Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi. Ekonomi, Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. C:2, N:1, ss.35-52
- Çetin, B.N. (2014). "Propaganda Olgusu ve Propaganda'nın Amerikanlaşması". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 2, ss. 239-265
- Demirel, E. (2007). *Terör*. 8.Baskı, IQ Kültür Sanat Yayıncılık. İstanbul, ss.19-27

Demir, L. (2009). *Küreselleşme ve Terör*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.

Ekizer, M. (2014). *Terör Örgütlerinin Propaganda ve Yandaş Kazanma Faaliyetlerinde Sosyal Medyanın Rolü: Pkk Terör Örgütünün İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ergil, D. (1992). "Uluslararası Terörizm". AÜ Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, 47(3) ss.139-143.

Esen, K.(2011). *Türkiye'de Terörizm ve Terörist Profili*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Göksun, Y., Salihi, E.(2018). *Deaş'ın Medya Stratejisi*. Siyaset, Ekonomi Ve Toplum Araştırmaları Vakfı, Ankara. Rapor No:98, ss.1-81

Gürgen, H.(1990). "Propaganda". Kurgu Dergisi, S:8, 135-157

Karaaslan, A. (2014). *İfade Özgürlüğü Bağlamında Terör Propagandasının Yasaklanması Sorunu*. Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku, Ankara, ss.311-349

Karataş, İ. (2008). *İletişim Anlamında Psikolojik Savaş ve Propaganda*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.

Kartal, A.B.(2018). "Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAESH ve YPG Örneği". Güvenlik Stratejileri, 39-70

Kulat, M.A.(2001). *İstanbul'un Fethini Müjdeleyen Hadisin Değerlendirilmesi*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı. C:37. Ankara, 5-23

Kurt, S.(2019). "Yeni Terörizm" in Geleceğin Güvenlik Ortamına Etkileri: Daeş Örneği. Gazi Akademik Bakış Dergisi, C:13, S:25. 133-161

Kurani Kerim, Tevbe Suresi 41. Ayet

Konstantiniyye, Hicri 1436. Sayı:1, ss.1-46

Konstantiniyye, Hicri 1436. Sayı:2, ss.1-60

Konstantiniyye, Hicri 1436. Sayı:3, ss.1-65

Konstantiniyye, Hicri 1437. Sayı:4, ss.1-68

Konstantiniyye, Hicri 1437. Sayı:5, ss.1-56

Konstantiniyye, Hicri 1437. Sayı:6, 1-52

Konstantiniyye, Hicri 1437. Sayı:7, ss.1-56

Korkmaz, S. C.(2016). *Terörün Propagandası: Daeş Terör Örgütü ve Konstantiniyye Dergisi*. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, Rapor no:204, ss.7-24

Orallı, E. (2014). *Propaganda Olgusu ve Algı Yönetimi*. Algı Yönetimi, Alfa Yayınları, İstanbul.

Özdağ, Ü. (2014). *Algı Yönetimi*. Kripto Yayınları, Ankara.

Özdemir, Ç.(2009). *PKK Terör Örgütü'nün İnternet Siteleri Aracılığıyla Yaptığı Propaganda Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özguven, E. (2016). *Reklam ve Propaganda*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şenol, D., Erdem, S., Erdem, E.(2016). *Işid Terör Örgütünün İletişim Ve Propaganda Teknikleri*. 2. Uluslararası Ortadoğu Sempozyumu, Kırıkkale, ss.192-202

Şimşek, A.(2004). *Terör Sorunu ve Propaganda İle İlişkisi(Hizbullah Örnek Olayı)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Tacar, P. (1999). *Terör ve Demokrasi*. Bilgi Yayınevi, Ankara.

Teltik, M.(2019). *Irak-Şam İslam Devleti Işid/Deaş: İdeolojisi, Yapısı, Propaganda Araçları Ve Eylemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Terörle Mücadele Kanunu (3713 sayılı kanun md.1), Resmi Gazete, 12.04.1991

Türkiye Barolar Birliği Raporu (2006). *Türkiye ve Terörizm*. Türkiye Barolar Birliği Yayınları:107, Ankara, ss.1-627

Türkiye'nin Deaş İle Mücadelesi. (2017). İçişleri Bakanlığı Raporu, www.icisleri.gov.tr, Ankara, ss.4-74

Türkoğlu, E.(2017). *Küresel Bir Terör Örgütü Olarak Işid'in Dijital Dergi Kullanımı: Konstantiniyye Üzerine Bir İnceleme*. Erciyes İletişim Dergisi "akademia". C:5, S:1, ss.162-180

Ündücü, C. A. (2011). *Uluslararası Sistem ve Terörizm Arasındaki İlişki*. Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, 2(1):1-20, ss.2-20

Yeşiltaş, M., Özdemir, Ö.B., Öncel, R., Düz, S., Öztürk, B.(2016). *Sınırdaki Düşman: Türkiye'nin Daış İle Mücadelesi*. Siyaset, Ekonomi Ve Toplum Araştırmaları Vakfı(SETA), Rapor No: 65, ss.1-79

Elektronik Kaynaklar

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5be586dee089e5.73414346 (Erişim Tarihi:09.11.2018)

<https://www.tikla24.de/kitap/abdullah-azzam/tevbe-suresinin-golgesinde-cihad-dersleri-1-2-takim/> (Erişim Tarihi:14.11.2018)

Yel, A.M. (2006), Terörizmin Sebepleri, Köprü Dergisi, (94)

<http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=764>(Erişim Tarihi:14.11.2018).